

Verkeer in het schoolwerkplan

Voorheen was ons verkeer best overzichtelijk: de voetganger, fietser, brommer, auto, bus, vrachtwagen. Slechts bij uitzondering andere voertuigen. Tegenwoordig zijn de voertuigen meer divers en bovendien is sprake van intensiever verkeer. Dat maakt het verkeer complexer en moeilijker voorspelbaar. Zeker voor kinderen. Elektrische fietsen en andere elektrische voertuigen, bakfietsen, 45km-karretjes, ligfietsen, geluidloze elektrische auto's, enz. Meer dan ooit is het van levensbelang om goede verkeerseducatie te realiseren.

Het is logisch dat de school daar een grote rol in speelt, toch zijn ouders daarbij een onmisbare schakel. Om scholen te stimuleren en te belonen om aan de slag te gaan met goed verkeersonderwijs is een verkeerslabel 'Ster in het Verkeer' ontwikkeld.

Als verkeerseducatie is geborgd door het vast te leggen in het schoolwerkplan of beleidsplan kan de school het verkeerslabel behalen. Om de scholen een handje te helpen heeft Verkeer & Meer een kant-en-klare tekst opgesteld die de school meteen over kan nemen of als inspiratie kan dienen bij het opstellen van het schoolwerkplan. Deze tekst kun je vinden onder hoofdstuk 3 'zo gaan wij aan de slag met verkeer op onze school'. Uiteraard mogen de teksten uit dit hele document worden overgenomen.

Met dit document kunnen scholen hun schoolwerkplan aanvullen met verkeerseducatie:

- > een verantwoording bij de goede dingen die we proberen te doen
- > een toelichting, die goed te gebruiken is in het schoolwerkplan en bij het informeren van ouders en anderen.
- > een overzicht waardoor je je als school samen met de ouders kunt verzekeren van een doordacht pakket van activiteiten en middelen met een beproefd verkeerslabel 'Ster in het Verkeer' als leidraad.

- > *Deze tekst is opgesteld door en eigendom van de Vervoerregio Amsterdam ten behoeve van een structureel verkeersonderwijs op scholen. Scholen mogen deze tekst rechtenvrij overnemen. Overige instellingen mogen deze tekst overnemen onder vermelding van Verkeer & Meer. Januari 2019*

1. Waarom verkeerseducatie?

Verkeerseducatie gaat om de verkeersveiligheid en mobiliteit van kinderen en jongeren. We willen allemaal dat onze leerlingen verantwoorde en weerbare verkeersdeelnemers worden die niet de dupe zijn van onnodige ongevallen. Om dat te bereiken moeten ze veel leren, veel oefenen en het goede voorbeeld krijgen van volwassenen. Het gaat daarbij om kennis, om vaardigheden en om een zelfbewuste houding.

Een taak van school én ouders. Op school leren kinderen vooral de verkeerstheorie en het verkeersbewustzijn. Dat hebben ze nodig om te weten wat verantwoord verkeersgedrag is. Ouders sluiten aan met het oefenen in het dagelijks verkeer, onderschrijven van de schooldoelstellingen en door het geven van het juiste voorbeeld.

Gedurende de basisschool verandert de rol van kinderen in het verkeer. Eerst is het geheel afhankelijk van ouders en volwassenen. Maar geleidelijk verandert die rol van autonoom naar steeds meer zelfstandig. Van rijder of passagier naar voetganger, fietser; een autonoom verkeersdeelnemer. Daarbij speelt de directe omgeving een rol. Stad, dorp of platteland zorgen voor zeer uiteenlopende verschillen. De cirkel, waarin een kind zich begeeft, breidt zich steeds verder uit. Ook daarin zijn de verschillen tussen het ene en het andere kind groot.

In de klas kunnen kinderen veel van elkaar leren aangezien ze ongeveer dezelfde ontwikkelingsfasen doorlopen. De plek dus om kinderen te leren over een veilige fiets, verkeersborden en verkeersregels. Maar daarmee ben je er nog niet, kennis is niet genoeg. Het gaat ook om vaardigheden (hoe reis ik veilig?) de juiste houding (wat is veilig gedrag en waarom?) en bewustwording (wat betekent mijn verkeersgedrag voor anderen?). In elke leeftijdsfase komen er nieuwe ontwikkelgebieden bij. Op het moment dat een basisschoolkind naar het voortgezet onderwijs gaat, moeten we hem of haar loslaten en moet de basis van goede verkeerseducatie zijn gelegd. Verkeerseducatie is dan minder prominent, toch moet de puber zich meestal autonoom redden in het verkeer.

2. Verkeerseducatie toegelicht

Leren lopen en fietsen, maar ook nog het andere verkeer waarnemen, inschatten en beslissingen nemen is ingewikkeld voor kinderen. Door allerlei beperkingen (fysiek, cognitief, leerpsychologisch) kunnen kinderen en jongeren nog niet alles waarnemen en de juiste beslissingen nemen. Dit gaat vaak nog fout. Dat is op zich niet erg, mits ze goed worden begeleid en in een veilige omgeving veel kunnen oefenen. Daar hebben ze hulp en coaching bij nodig. Thuis en op school. En zoals met alles: door veel te oefenen gaat het steeds beter!

Hoewel het curriculum voor het basisonderwijs op dit moment (januari 2019) onderwerp van gesprek is, maken verkeersdoelen deel uit van de kerndoelen. Scholen zijn verplicht om verkeerseducatie een plaats te geven in het onderwijs. Verschillende kerndoelen geven daartoe een richting:

Mens en samenleving

- > Kerndoel 35: De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
- > Kerndoel 37: De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Ruimte

- > Kerndoel 47: De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing.

Verkeer heeft daarnaast ook raakvlakken met bewegingsonderwijs, gezondheid, milieu, techniek, maar ook met het lezen van kaarten en topografie.

Hoe de school de verkeerslessen in de praktijk aanpakt, is een zaak van de school zelf. Om scholen daarbij te helpen is een verkeerslabel 'Ster in het Verkeer' ontwikkeld. Een pakket aan afspraken, maatregelen en activiteiten die ervoor zorgen dat een beproefd concept wordt ingezet om een optimale uitvoering van verkeerseducatie te realiseren. Hieronder staan de verschillende activiteiten op een rij, een belangrijke leidraad voor school en thuis om de juiste rol te vervullen.

Doel verkeerseducatie primair onderwijs (4-12 jaar)

Kinderen leren in de woon- en schoolomgeving onder begeleiding en op den duur steeds meer zelfstandig deel te nemen aan het verkeer. Via primair basisonderwijs en naschoolse opvang worden de verkeersregels en vaardigheden hiervoor aangeleerd, gewaardeerd en getoetst.

Beoogd resultaat

De leerling in groep 8 is in staat zich zelfstandig, zelfbewust en veilig in het verkeer te begeven in de woonplaats: te voet, te fiets of met het openbaar vervoer. Ook heeft hij/zij kennisgenomen van allerlei nieuwe situaties buiten de woonplaats. Hij/zij kan zich snel aanpassen aan nieuwe situaties en weet zich daar veilig in te bewegen.

3. Zo gaan wij aan de slag met verkeer op onze school

Een overzicht (ter overname in het schoolwerkplan van de school)

Een goede basis voor verkeerseducatie voor onze leerlingen en een veilige schoolomgeving is structureel met verkeer aan de slag gaan. Dat willen we doen door een goede samenwerking tussen thuis en school. Hieronder onze concrete handvatten en ambities op een rij. Daarbij maken we gebruik van de volgende indeling:

- > Verkeerseducatie (middelen & activiteiten)
- > Ouderbetrokkenheid & participatie bij verkeerseducatie
- > Een veilige(re) schoolomgeving
- > Schoolbeleid t.a.v. verkeer(educatie)
- > Contactadres en informatiepunt

Verkeerseducatie (middelen & activiteiten)

- > In alle leerjaren wordt met behulp van een actuele lesmethode verkeersonderwijs gegeven (ongeveer 30 min. per week per groep). Naast kennis spelen vaardigheden en houding een belangrijke rol. De voortgang kan tussentijds worden getest door toetsen die bij de methode wordt aangeboden.
- > Groep 7 of 8 neemt deel aan het schriftelijk verkeersexamen. Elk kind laat daarmee zijn of haar kennis en inzicht zien aan het einde van de basisschool.
- > In alle leerjaren wordt verkeersonderwijs aangeboden dat een transfer maakt tussen theorie en praktijk. In de methode worden suggesties gedaan hoe de praktische lessen kunnen worden toegepast. Niet alleen op school maar ook thuis; voor activiteiten in en rond de school.
- > Groep 7 of 8 neemt deel aan het praktisch verkeersexamen. Elk kind laat daarmee aan het einde van de basisschool zien in hoeverre het zelfstandig, veilig en zelfbewust kan bewegen in het plaatselijke verkeer.
- > Onze school besteedt aandacht in groep 8 aan de school-thuisroutes naar het voortgezet onderwijs.
- > Onze school heeft een verkeerscontactpersoon als aanspreekpunt voor de uitvoerende partijen.
- > We werken mee aan verkeerscampagnes in en om de school.
- > We werken mee aan evaluaties t.a.v. verkeerseducatie

Ouderbetrokkenheid & participatie bij verkeerseducatie

- > Onze ouders trekken de lijn die in de klas is ingezet door naar het leven buiten de school.
- > Onze ouders en ons team werken nauw samen in het verkeersonderwijs op school. Ouders worden actief betrokken door onze school.
- > Onze school informeert de ouders regelmatig over verkeersveiligheid en verkeersonderwijs (via ouderavond, schoolkrant, infobulletin, website).
- > Onze ouders ontvangen informatie hoe ze met hun kind kunnen oefenen in het verkeer.
- > We maken afspraken over veilig halen en brengen van kinderen.
- > We stimuleren zoveel mogelijk met de fiets of lopend naar school te gaan.
- > Er is een verkeersouder actief en hij/zij wordt ondersteund door onze school.

Een veilige(re) schoolomgeving

- > De verkeersveiligheid in de schoolomgeving en op de school-thuisroutes krijgen zorgvuldige aandacht.
- > Onze school zet zich met de ouders in voor de veiligheid op de school-thuisroutes van onze leerlingen. We voelen dit als een gezamenlijke verantwoordelijkheid in woord én daad.
- > Onze school spant zich in voor een overzichtelijke en veilige schooluitgang.
- > Bij activiteiten buiten de school spant onze school zich in om zoveel mogelijk te voet, per fiets of met het openbaar vervoer te gaan (naar de schooltuinen, zwembad, excursie, etc).

Schoolbeleid t.a.v. verkeer(seducatie)

- > De aanpak voor verkeersonderwijs is structureel en is verankerd in een goede organisatiestructuur. Dit wordt vastgelegd in ons schoolplan.
- > In de schoolgids en/of op onze website staan onze activiteiten betreffende verkeersveiligheid en verkeerseducatie.
- > Onze school stelt ieder schooljaar een activiteitenkalender verkeersonderwijs en verkeersveiligheid op.
- > Onze school heeft een verkeerswerkgroep, waarin zowel het team als (verkeers)ouders zijn vertegenwoordigd. De werkgroep is aanspreekpunt voor ouders en onderhoudt externe contacten met bijvoorbeeld gemeente, politie, Veilig Verkeer Nederland of buurtbewoners.

Contactadres en informatiepunt (voor school én thuis)

Verkeer & Meer
Postbus 626
1000 AP Amsterdam
Tel 020 527 36 54
www.verkeerenmeer.nl

In Verkeer & Meer is onderdeel van de Vervoerregio Amsterdam.

Binnen Verkeer & Meer werken verschillende organisaties samen, zoals gemeenten, Veilig Verkeer Nederland, TeamAlert, onderwijsbegeleidingsdiensten OA, ABC en Klaarr en Verkeersplein Amsterdam